Son skolehistorie

1892 – 1963

Innledning

Ved innføringen av formannskapsloven i 1837 ble Soon egen kommune med status som ladested. Dette betydde at Soon ble betegnet som by. Soon var en liten by, i utstrekning ca 1 km lang og 200 m bred. Arealet var ca 200 dekar.
Offisiell skrivemåte ble i 1891 Son, men Soon hang lenge igjen i ulike sammenhenger.
Innenfor bygrensene i Son bodde det ikke mange mennesker. I tiden denne skolehistorien handler om, sank folketallet fra ca 770 i 1890 til ca 500 ved sammenslåingen med Vestby kommune i 1964.
Det var nok ikke til å unngå at noen ofte var med i flere bestemmende råd og utvalg samtidig. Aktuelt for denne historien er bystyre, skolestyre og skolens tilsynsutvalg. Skolestyret skulle ha folkevalgte deltakere i tillegg til presten og en representant fra lærerne.
I arbeidet med lesing av skolestyredokumentene fra Son kommune fra disse 70 årene, har jeg undret meg over alle konfliktene skolestyret fikk henvendelse om. Det gjaldt alt fra klage på enkelt barns oppførsel på skoleveien til misnøye med elevenes dårlige skoleresultater. Det gjaldt særlig første halvdel av perioden. Var det en trend i tiden eller skyldes det tette og nære forhold hvor alle kjente hverandre?
Alle sitater som er brukt her, er fra byens protokoller som er nevnt i kildeoversikten.
Vestby mars 2017 Mona Lødøen

Skoleplikt.

Skoleforordningen av 1739 sa at alle barn over 7 år skulle ha minst 3 måneders skolegang i året. Skoleplikten var 5 år, fra 7 til 12 år og minst 3 måneder i året.

Byskoleloven av 1848 hadde som minimumskrav at hvert barn skulle undervises minst 12 t/uke. Skoleplikten var fra 7 til 14 år.

I 1889 kom betegnelsen Folkeskole og det ble egne lover for by og land. Den stilte større krav til lokaler. Loven sa at skoletiden for eleven skulle dobles, men det tok mange år før dette ble realisert over alt. Mens det tidligere var lesing, kristendomskunnskap og regning som var i fokus, ble også orienteringsfagene historie, geografi og naturfag nå obligatorisk. I tillegg ble tegning, sløyd, håndarbeid og gymnastikk nye fag. Dog slik at det skulle undervises i minst et av fagene. Derved måtte det tilsettes ny lærer og lærerinne, og det var krav til bolig for lærerne.
Loven om folkeskolen ble revidert i 1936 og i 1939 kom det nye læreplaner, en for byfolkeskolen og en annen for landsfolkeskolen. Først i 1959 ble det felles læreplaner for by og land.
For Son by sin del betydde dette at det var skole hver dag for elevene og de hadde høyere timetall enn barna i distriktet rundt. Dette kunne være en av grunnene til at det til Son skole stadig ble søkt inn barn fra distriktet rundt.

Arbeidet med bygging av ny skole i Son.

I 1806 fikk Son sin første faste skole i Løkkeveien. (bilde) Det var også den første faste skolen i Follo. Gamleskolen som den ble kalt, var i bruk til 1932.
Rundt 1870 var skolen for liten, og i 1874 ble den første byggekomitéen nedsatt. Den fikk i oppdrag å bygge en tidsmessig skole for byen. Forskjellige forhold gjorde at bygging ble lagt på is.
I 1891 «samles man om å forhandle om oppføring af ny skole-bygning». Kommunens eiendom Feierhuset kunne være aktuelt. Man ønsket å spørre skoledirektøren om tillatelse til å oppføre skolebygning og lærerbygning under et tak, fordi man trodde det var mest økonomisk og også på grunn av tomtens størrelse. Men nye planer for lokaliteter hadde et budsjett som det var umulig for kommunen å klare.

I 1892 inngikk derfor kommunen en avtale med bedehusstyrelsen om å leie bedehuset til midlertidige lokaler. Her skulle storskolen være og skolen i Løkkeveien fortsatte med småskolen. Det betydde at 1. klasse var for seg. 2.og 3. trinn sammen het 2.klasse. Dette var småskolen som fortsatte i Løkkeveien, mens storskolens 2 klasser, 3. klasse (4. og 5.trinn) og 4.klasse (6. og 7.trinn) flyttet til bedehuset.
Skoledirektøren godkjente den organiseringen på betingelse av at den skulle være midlertidig.

Den varte i over 39 år, til ny skole ble tatt i bruk i januar 1932.
Allerede i 1893 måtte de leide lokalene påkostes.
«Stedets midlertidige skolelokale er i sin nuværende stand for koldt om vinteren til å holde skole i.» Skolestyret ble enige om å utbedre dette slik at det vil kunne være +13 g. når elevene starter skoledagen.
I 1915 finner skolestyret at arbeidet for en ny skolebygning bør fortsette.
«Visstnok er det vanskelig tider, og det kan ikke bli tale om å skride til oppførelse av ny skole før det blir normale forhold igjen».
Det bør derfor velges en komité til å lede dette arbeidet. Kanskje kan den også lede den private innsamlingen til byggefondet. Etter hvert vokste dette fondet til 6.300 kr,
Kommunestyret godtok dette og valgte ordfører Holmboe, tømmermann Emil Johansen og pastor Nielsen.
I 1916 anmoder ordføreren om at det avgis forslag om å innlegge strøm i både den nye og gamle skolen. Overslaget viser en kostnad på 170 kr. Og strømforbruket antas å bli 175 watt. I 1918 ble bedehuset utbedret.

Bedehuset som det lå.

I 1917 kjøpte kommunen eiendommen «Woldedammen» til skoletomt. Utover dette gikk det mange år før arbeidet igjen kom i gang. Vi finner ikke mer om denne gruppas arbeid og kommer til januar 1924. Da besluttet skolestyret å henstille til formannskapet om å få en arkitekt, for en rimelig penge, til å gi tegning til en ny skole og den beste utnyttelse av innkjøpt tomt.
Heller ikke dette syntes å bli fulgt opp og nå var det blitt februar 1928. Da henstilte skolestyret formannskapet om å nedsette en forberedende komité til å planlegge en ny skole.
Fra Forhandlingsprotokoll, Møtebok for byggekomité, 11.10 -29, 13.11.-32:
«Aar 1929 den 11.oktober avholdt den valgte komite til bygging av ny skole i Son møte på kemnerkontoret. Komitéen består av følgende medlemmer: O.Kjønnerud, H.Bylterud, H.Hatlehol, Gottfred Christensn og Ragnar Olsen. Hatlehol er etter at valget hadde funnet sted, avgått ved døden. De øvrige 4 medlemmer var tilstede. Til formann ble valgt Gottfr. Christensen.»
Josef Brevik var blitt valgt inn i Hatlehols sted.

Fra venstre. Skipper på Oscarsborg Rangvald Olsen, lensmann Bertrand Bylterud, løytnant Ole Kjønnerud, sjef i Kugrava ingeniør Gotdfred Christensen, fisker Josef Brevik

Komitéen arbeidet raskt. Allerede to dager etter foretok de en besiktigelse på skoletomten. De ble enige om å plassere skolebygningen på tomtens nord-østre hjørne med fasaden mot syd-vest. Dette var mest passende om det en gang i fremtiden skulle bli spørsmål om utbygging.
I løpet av høsten ble det holdt 6 møter.
Komitéen skrev til skoledirektøren for å få en oppgave over hvor det i Akershus og Østfold var bygget skoler de siste år som kunne passe å besiktige. De valgte da Klokkergården skole.
I mars 1930 utlyste de anbud på oppførsel av skolebygningen ved å sette inn annonse i Aftenposten, Tidens Tegn, Moss Avis og Østlandets Blad. I alt kom det inn 13 anbud. De valgte ut 4 med pris fra kr. 43 000 til kr. 54 360.
Underveis ble det drøftet mulighet for å bygge en felles skole for Såner søndre krets og Son. I januar 1931 ble det avholdt et møte med ordførere fra Son og Vestby, skoledirektøren og fylkesskolestyrets formann, samt skolestyrets formenn i Vestby og Son. Det viste seg at det fra Såners side ikke var stemning for dette, og arbeidet med bygging av skole for Son kunne forsette.
Bystyremøte 28/2 1931 besluttet at det skulle bygges ny skole. Arbeidet ble igangsatt 10/6 av byggmester H. Jakobsen, Vestby.
Det var H. Bylterud som hadde tegnet skolen. I tillegg til skolerom var det også planlagt rom for kommuneadministrasjonen og leilighet til pedell.
I første etasje ble det 2 klasserom og gymnastikksal, kemnerkontor og kontor for kommuneadministrasjonen og i 2.etasje 1 klasserom og 1 rom til sløyd og håndarbeid samt leilighet til pedell. I kjelleren ble det toalett og folkebad med badstue, 2 badekar og 4 dusjbåser.
Verken kjeller forøvrig eller nedgang til denne utenfra var ferdige da bygget ble tatt i bruk, og skolestyret måtte etter hvert bevilge penger til dette.
I byggeperioden hadde komitéen jevnlig møter på tomten, og de siste 4 regelmessig hver mandag aften.
Skolen ble tatt i bruk 9.januar. Elevene gikk fra sine tidligere lokaler til den nye skolen med bøkene sine og flagg.

Program

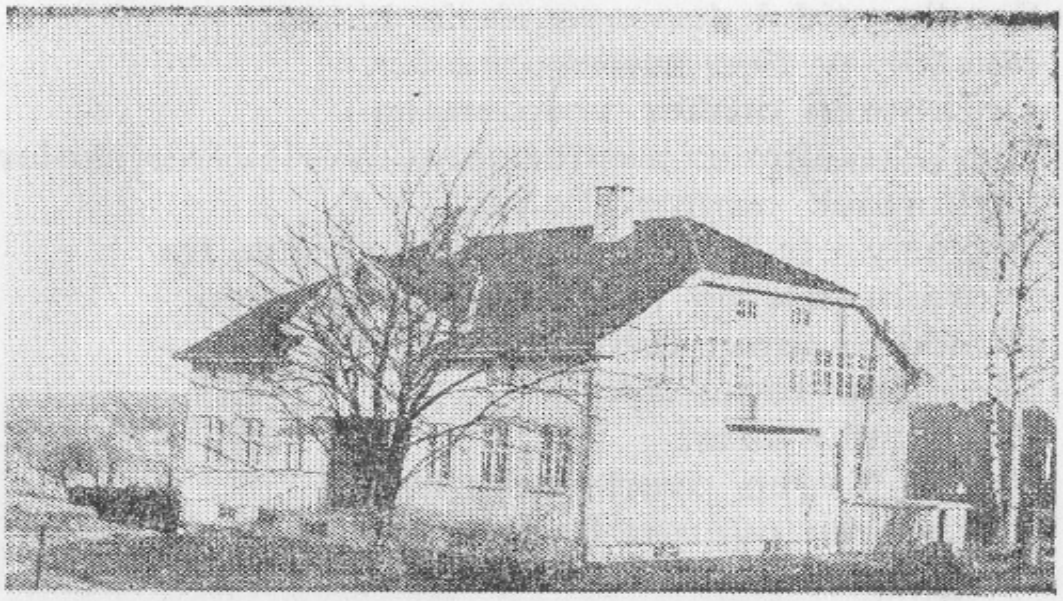
for innvielsen av

Son nye folkeskole

og mottagelsen av

Foged Mærups gave, skole- og folkebadet,
i den nye skole

søndag den 14. februar 1932 kl. 14.

Son nye folkeskole

Byggekomite:

Gottfr. Christensen. *R. O. Olsen.* *Josef Brevik.*
Formann. Nestformann.

O. Kjønnerud. *H. Bylterud.*
Bygningens tegner.

Byggmester:

H. Jakobsen, Vestby.

Skolestyrets formann:

Pastor L. Kjørsvik.

Badekomite:

Johs. Hansen. *H. Bylterud.* *Gottfr. Christensen.*
Formann. Sekretær.

Emil Johansen. *Joh. Kr. Strøm.*

Program

Samlingstid i den nye skole kl. 14.
Musikk av Son salongorkester.
Ordføreren ønsker velkommen.
Byggekomiteens nestformann overleverer skolen.
Ordføreren mottar skolen.
Skolestyrets formann overtar skolen fra ordføreren og holder innvielsestalen.
Skoledirektøren foretar åpningen.
Skolebestyreren taler.
Eventuelle taler.
Foged Nærup overleverer badet.
Ordføreren overtar badet.
Sang med musikkakkompagnement.
Omvisning og beskuelse av skolen og badet.
Middag i fru Strøms Hotell kl. 17.30.

Sang ved Son skoles innvielse

14. februar 1932.

(Tone: Se Norges blomsterdal).

Hurra! Hurra! Hurra!
Og nok engang: Hurra! Hurra!
Nu har vi skole fått.
Idag er glede blott.
Fra tidlig morgengry
der flagges overalt i by,
og feststemt alle går.
Tenk skolen ferdig står!

I seksti år nu snart
det har for mange været klart
ny skole må vi ha.
Men hvor ta penger fra?
ti stedets velmaktstid
med verft og skipsfart var forbi.
Mens alt tilbake gikk
jo skolen vente fikk.

Vi skal ei dvele ved
de mange år vår skole led
i kummerlige kår.
Det blev et åpent sår
som smertet dypt enhver
som hadde barnas fremtid kjær
og visste der er lagt
i sundhet, kunnskap, makt.

Om de ei målet rakk
fortjener de idag vår takk.
Skjønt kun en liten tropp
de heiste fanen op.
Den tanke de bar frem
tilslutt fikk rot i alle hjem.
Tross mange nederlag
de seirer stort idag.

Nu skolen vies inn.
Det jubler i hvert barnesinn.
Det vi idag dem byr
før lød som eventyr.
Tre klasserum — tipp-topp!
og enda to — en trappe op
for sying og for sløid.
Skal tro de er fornøid!

Det heldig var vi fikk
en prektig sal for gymnastikk.
En — to! En — to! Nei stopp!
Helt om! Ta sats og hopp!
Hr. Fett, tre av! Forsvinn!
Trykk brystet ut og maven inn!
I borgere av Son
kom hit og ta mosjon!

Gå så i Nærups bad
og du blir både ren og glad.
All renhet er en dyd,
for små og store pryd.
Vi badestue har,
du kan og plaske i et kar.
I styrten blir du glad.
Kom så og ta et bad!

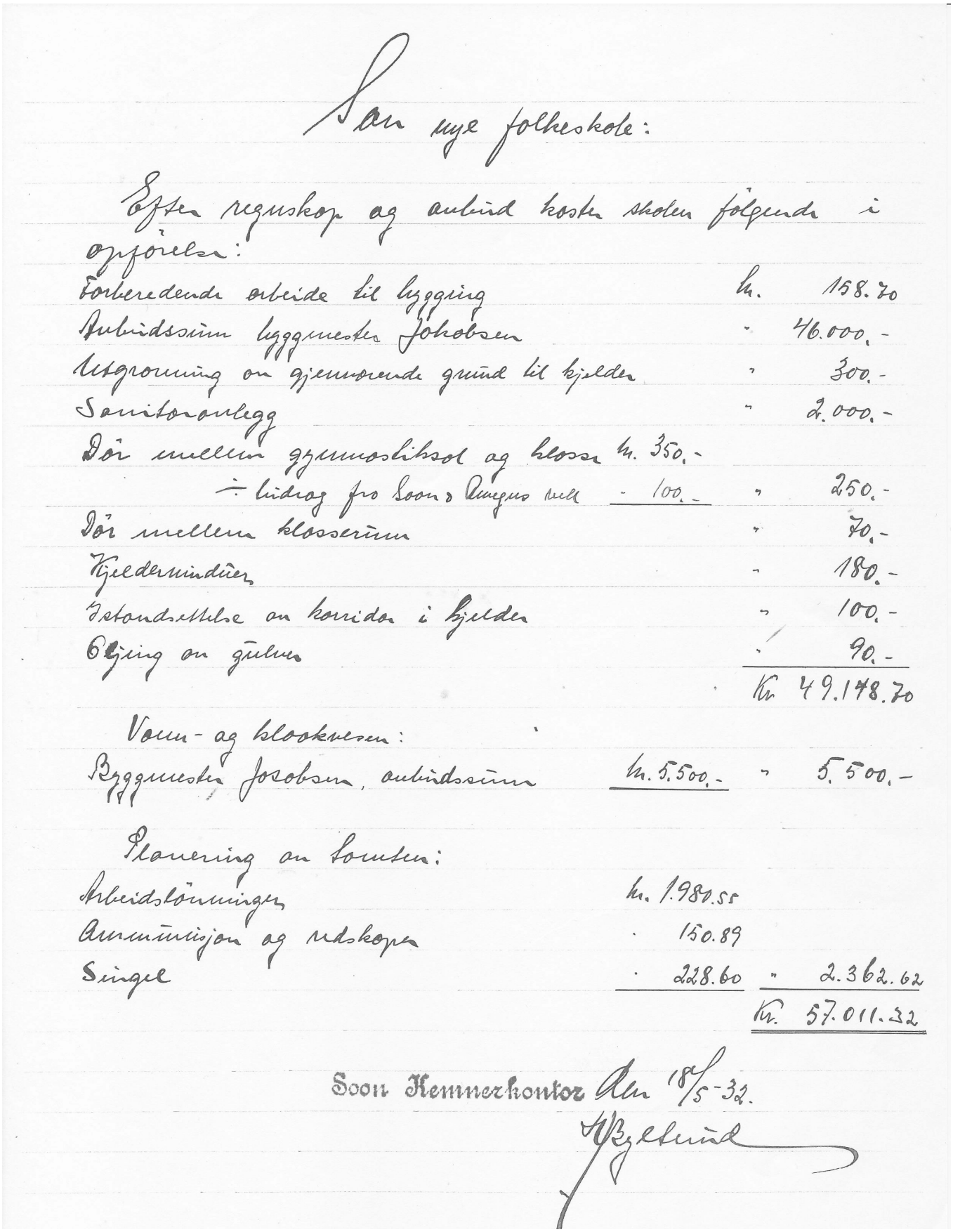
I barn som her skal gå
til hver en tid — å husk nu på
de ofre her er bragt,
og: kunnskap er en makt.
Gjør alltid her din plikt;
ti livet er ei drøm og dikt.
Om vi vårt mål skal nå
vi alltid streve må.

Ja la oss alle stå
som vakt om skolen at den må
bak våre hjerters hegn
bli stedets fremgangs tegn.
Her ofre kreves nok,
men om vi står i samlet flokk
skal skolen nok gå frem
til gavn for alle hjem.

Og fra vår skole ny
går tankene nok til vår by,
dens fremtid og dens held.
Dens fremgang alles vel!
For Son som vi har kjær
alt godt vi ønsker hver især.
For Son et høit hurra!
Hurra! Hurra! Hurra!

L. K.

Overlevering ble foretatt søndag 14.feb. 1932 og akkurat et år senere avsluttet byggekomitéen sitt arbeid, 2 år og 4 måneder etter at de ble valgt.
Da hadde det gått 58 år siden første byggekomité ble valgt!

Søn ny folkeskole:

Ifølge regnskap og anbud koster skolen følgende i oppførelse:

Forberedende arbeide til bygging	kr.	158.70
Anbudssum byggmester Johobsen	"	46.000.-
Utgrøfting av gjennomgående grund til kjelder	"	300.-
Sanitæranlegg	"	2.000.-
Dør mellem gymnastikksal og klasse kr. 350.-		
÷ tilskud fra Søn's Amtsfond " - 100.-	"	250.-
Dør mellem klasserum	"	70.-
Kjeldermindre	"	180.-
Istandsettelse av korridor i kjelder	"	100.-
Gjæring av gulve	"	90.-
	Kr.	49.178.70

Vann- og klosettene:

Byggmester Johobsen, anbudssum	kr. 5.500.-	"	5.500.-

Planering av tomten:

Arbeidslønninger	kr. 1.980.55		
Ammunisjon og redskaper	" 150.89		
Diverse	" 228.60	"	2.362.62
		Kr.	57.011.32

Søn Kommunekontor den 18/5-32.

Bjelland

Regnskap fra Son kemnerkontor 15/5-32 v/ H. Bylterud viser et ferdig regnskap på kr.57.011,32.

I møte med formannskapet den12.feb. 1933 avsluttet byggekomiteen sitt arbeide. Endelig godkjennelse av skolebygningen ble fortatt.

Bilde av innsamling til fanen fra 17 mai i Son.

Byen samlet inn penger til skolefane og allerede 17.mai det første året ble det samlet inn kr 82,50. Totalt i disse årene, ble det samlet inn kr 266,33.

Ny skolelov i 1936 etterfulgt av Normalplan for byfolkeskolen i 1939 tilsa at skolen trengte lokaler til skolekjøkken. Det ble foreslått å innhente opplysninger om hva det ville koste å innrede dette i kjelleren.

Det ble aldri noe skolekjøkken i kjelleren. Skolestyret oppnevnte en skolekjøkkenkomité. Den bestod av skolens lærerinne og 2 kvinnelige medlemmer. De foreslo for skolestyret å kjøpe diverse utstyr til skolekjøkkenet og på budsjettet i 1946/47 ble det satt av 1000 kr til dette, og også en sum de neste årene. Det var også en skoleforening som arrangerte juletrefest og der ble det samlet inn penger til skolekjøkkenet.

Først i skoleåret 1948/49 ble det undervist i skolekjøkken på Son skole.

Utleie av lokaler.

Skolens lokaler ble ganske snart utleid til aktiviteter i Son by. Både idrettsforeningen og Son musikkorps leide gymnastikksalen til ukentlige aktiviteter. Lokalet kunne også utleies til fester og møter. All inntekt skulle avsettes til innkjøp av læremidler. Senere ble dette omgjort til et fond for vedlikehold.

Det ble oppnevnt en egen badekomité for badet i kjelleren.

Allerede da skolen var ny, søkte Vestby kommune om leie av lokaler til Søndre Såner krets. Det var vanskelige økonomiske tider, og skolestyret gikk med på bortleie mot en årlig betaling på 1300 kr for ett rom og 2500 kr for to.

Fra sommeren 1934 leide Son og Omegns vel gymnastikksalen til kinolokale.

Så trengte Solhøi skole bedre fasiliteter. I 1937 søkte de om å leie gymnastikksalen en gang ukentlig. Mot en betaling på 3 kr hver gang fikk de tillatelse til dette, men fikk avslag på forespørsel om å leie sløydsalen.

Året etter fikk folkebiblioteket benytte håndarbeidsrommet til bibliotek. Bøkene måtte da anbringes i lukket skap og en av lærene, eller en av skolestyret godkjent person, skulle fungere som bibliotekar.

Arbeiderpartiet fikk også benytte samme rom til opplysningskurs, 3 kr pr gang.

Samtidig betalte idrettslaget 2 kr pr gang for å bruke gymnastikksalen til trening

Da krigen brøt ut, var det andre som trengte lokaler. 20 mai 1940 henstilte formannskapet til skolestyret om at gymnastikksalen foreløpig skulle anvendes til førstehjelpstasjon. Senger og annet utstyr ble lagret der, men etter ett halvt års tid ble dette lagret på loftet. (og der lå noe av det til skolen ble nedlagt i 2008).

Gymnastikkundervisning kunne igjen foretas innendørs.

Samtidig søkte Nasjonal Samling om å få leie håndarbeid- eller gymnastikk-salen til møter. Men de fikk til svar at lokalene for tiden var meget opptatt så søknaden kunne ikke imøtekommes!

Allerede året etter kom det rundskriv fra departementet med beskjed om å vise velvilje mot NS når de ønsket å leie lokaler til møter. Da var det mulighet likevel, men de måtte betale henholdsvis 3 kr for håndarbeidssalen og 10 kr for gymnastikksalen.

Samarbeid utenfor kommunen.

I forbindelse med planlegging av den nye skolen i 1928 så skolestyret at et samarbeid med Vestby kommune nå hadde aktualisert seg. Følgende referat er å lese:

«Skolestyret er kjent med at Vestby skolestyre akter å kjøpe eiendommen Solhøi til nevnte skolekrets.» (28/2-28)

I et møte mot slutten av året besluttet skolestyret å tilskrive Vestby skolestyre om å vurdere sammenslutning av disse 2 skolene. De påpekte mange fordeler ved en sammenslutning, og henstilte til Vestby å utsette kjøpet et år for å kunne få full oversikt over fordeler og mangler ved en sammenslutning.

Til dette samarbeidet svarte Vestby kommune nei. Likevel viste det seg, som nevnt tidligere, at de hadde behov for tjenester fra Son og leide lokaler til drift av egne skoler.

I 1943 drøftet ordførerne og skolestyrene i Såner, Son og Hølen samarbeid for å fylle klassene. For Son sin del betydde dette at den ville bli en femdelt byskole, mot tidligere firedelt fordi Solhøi eventuelt skulle nedlegges og elevene derfra overføres til Son. Det ser ikke ut til at dette ble iverksatt.

Ett par år etter krigen kom samarbeid mellom Son og Solhøi skoler igjen på agendaen. Denne gangen kom initiativet fra Vestby skolestyre. Tilsynet og lærerpersonalet ved skolene fikk tilbud om å drøfte saken. I etterfølgende møte var også de 2 ordførerne med. Vestby skolestyre oppnevnte en komité som skulle drøfte et slikt samarbeide og i Son oppnevnte de 3 personer til dette arbeidet. Men atter en gang tok ting tid og i Son avventet de. Noe mer kontakt om denne saken finner vi ikke i skolestyrereferatene.

Så kom det nye tider! I 1958 var linjedelt ungdomsskole på Såner blitt tema og Son skolestyre «bør være villig til å søke å realisere planen innen uoverskuelig fremtid, så sant der tilrettelegges økonomiske samarbeidsbetingelser som også Son kan akseptere».

01.jan 1964 var Son kommune historie. Siste møte i Son skolestyre var 20.nov 1963. Der ble det berammet kretsmøte 6.des.

Sak: «Oppheving av kretsgrensene mellom Son og Solhøy med sikte på en hensiktsmessig fordeling av årskullene på de to skoler, for å oppnå fulldeling og en rasjonell utnyttelse av spesialrammene.»
På dette møtet stemte 11 mot og 7 for oppheving av kretsgrensene.
«Kretsmøtet anmoder Vestby nye skolestyre om å ta opp saken om hverd-ags-skole i småskolen og forelegge saken om oppheving av kretsgrensen for Son skolekrets»

Menneskene ved Son skole.

Å være elev.
Skolestyret skulle se til at barna overholdt møteplikten, at de lærte det de skulle, at de ble skikkelig behandlet av lærer og også at hjemmeforholdene var akseptable. I tillegg til skolestyrer med skoleråd, var også skolens tilsynsutvalg og vergerådet instanser de forholdt seg til.
Fra århundreskiftet og framover ser vi at det var ulike saker å arbeide med.

Utenbys boende barn.
Son by dekket et lite geografisk område og Vestby kommune omkranset byen. Familier som bodde utenfor bygrensen ønsket ofte sine barn opptatt ved Son skole. Så sent som på 50-tallet blir utenbysboende barn søkt inn i 1.kl. ved Son skole med begrunnelse at det er bedre for barna med skole hver dag.
I 1892 vedtok skolestyret: «Utenbysboende som ønsker sine barn opptatt ved Son skole, kan få det mot en månedlig betaling på kr.5 for hvert barn. 3 måneders oppsigelse. Dette må ikke komme i strid med skoleloven §5.»
5 år senere er dette blitt billigere og vi ser differensierte priser:
1.kl 1,50 kr/mnd, 2.kl 2,00 kr, 3.kl 3,50 kr og 4.kl. 4 kr/mnd. Ansøkning om friplass eller moderasjon er mulig. En slik ansøkning går til skolens bestyrer, videre til tilsynsutvalget, så til skolestyret og til slutt til kommunestyret.
Det hender også at skolestyret må si nei til søknad fra utenbysboende. I 1909 tilsier elevtallet i en klasse at de må si nei.

Det samme ser vi 3 år seinere hvor elevtallet i 3.kl. er 41 og 42. For skoleåret 1916/17 er det inntegnet 13 barn i 1.kl. og innsøkt 4 utenbys.
Året etter kommer det en muntlig forespørsel fra direktøren ved Akers Verksted om mulighet for å opprette felles skolekrets for Laxa og Soon mot bygging av en tidsmessig skolebygning.
Skolestyret foreslår at kommunestyret nedsetter en komité til å vurdere saken og bringe forslag snarest. Om så ble gjort vites ikke, men utbygging på Laxa ble det ikke noe av, og derfor heller ingen felles skole.
Så i 1920 ser vi igjen annerledes priser for utenbysboende barn. Da regnes det årspris med 35 kr for 1. og 2.kl og 50 kr for 3. og 4.kl. og de må holde seg med alt utstyr. Til sammenlikning er gjennomsnittlig kommunal utgift 50 kr.
Men dette året blir det bare plass til 1.klassinger, i alt 4 barn.

Son skole 1937.
Alle navn på elevene: Se Son leksikon side 326.

Skoleplikt

Skoleplikten tilsa at barna måtte møte på skolen, og foreldrene ble ilagt bot ved forsømmelse. Det kan synes som botens størrelse av og til ble satt etter skjønn.

Skolestyresak fra før 1900 viser at for én gutts fravær var boten 5 kr, for en annen 3 kr. Tilsvarende for en pike som forsømmer skolen, men hun innvilges i første omgang fritakelse mellom kl. 11 og 12 hver dag, «inntil der blir sørget for annen hjelp i hennes hjem enten fra fattigvesenet eller på annen måte».
Dette foreslås av presten og får tilslutning av styrets øvrige medlemmer. Senere kommer også bekymring om søsterens (1.kl) forsømmelse.

Det er tydelig at noen barn ble holdt hjemme fra skolen, for på møtet den 2. dec. 1902 besluttet skolestyret at «skolens pedell har efter pålæg fra skolebestyreren hver morgen at gaa rundt til de hjem, hvorfra skoleforsømmelse finner sted, for at indhente oplysning om grunden til forsømmelsen».

En gutt «viser meget forsømmelse, uvenlighet og opfører seg stygt på skolen». Skolestyreren, via skolerådet gjennom skolestyret henstiller til vergerådet om å ta seg av gutten.
«Man enes om å tildele eleven en kraftig advarsel, om dette ikke skulle hjelpe – at gutten etter innhentet legeerklæring tildeles legemlig avstraffelse».
Så må det tilføyes at når faren søker gutten fritatt ved starten av neste skoleår, innvilges dette. Han fyller da snart 15 år.

En annen elev fritas fordi han skal til sjøs, en pike fordi hun blir 15 år.
En annen pike søkes også fritak, men da hun ikke har nådd skolens mål, må hun fortsette inntil hun klarer disse.
Noen år senere ser vi at en elev blir fritatt fra skolen når vedkommende snart fyller 15 år etter å ha gått flere år i 3.kl. uten å komme lengre.

«Ansøkning fra fru NN, enken etter hr NN, at hennes sønn må bli utskrevet av skolen. Hun anser det høyst nødvendig å få ham i arbeid snarest mulig».
Beslutning: «På grunn av de vanskelige forholdene i hjemmet og i håp om at gutten kan får beskjeftigelse og bidra til sitt underhold, finner skolestyret at gutten kan utskrives».
En annen søker datteren utskrevet fordi han syns han ikke har råd til å la henne gå et år til. Dessuten tror han ikke hun vil gjøre fremgang om hun tvinges til det. Skolestyreren er nok ikke enig i disse vedtakene, fordi han melder dem til skoledirektøren, og får til svar at det mangler lovlige betingelser for de foretatte utskrivninger.

Straff.

Ulike former for straffemidler ble brukt. Fra tidlig på 1900 tallet leser vi at presten, som var et selvfølgelig medlem i skolestyret, mente at det i lengre tid hadde vært forsøk på å opprettеholde disiplin på skolen med særlig uheldige midler. Han hadde fått mange klager på at salmevers blir anvendt som straffemiddel og har også fått gjentagne klager på hyppig gjensitting.
Når det gjaldt fysisk straff sa skoleloven i § 65 at «hvor anvendelse av korporlig straff forbys uten i samråd med og i overvær av bestyrer, klasseforstander eller medlærer». Det ble nok syndet mot denne paragrafen!
Skolestyret uttaler også ved en anledning «det uheldige i at elever klypes og lugges».
En gang påpeker skolestyret det uheldige i at en elev har måttet sitte igjen 48 ganger i løpet av 5 ½ mnd. De mener en lærer burde forstå at hyppige gjensittinger under ingen omstendighet er noe anbefalelsesverdig straffemiddel. Det anbefales at det i fremtiden vises den største forsiktighet med å anvende gjensitting som straffemiddel.

Helse og omsorg. Spesialundervisning

Referat fra skolestyremøtene viser også at medlemmene viser omsorg for barna. Ved langvarig sykdom prøvde skolestyret å hjelpe barna. 2 søsken fikk hjemmeundervisning. Når foreldrene selv ikke kunne bekoste dette, ble utgiftene dekket fra kontoen tilfeldige utgifter.

Et annet eksempel er at de en gang henstilte til tilsynsutvalget, i henhold til §55 i skoleloven, om snarest å få barna til en navngitt mor plassert i gode hjem. I 1910 innvilget de 15 kr til kjøp av skolebøker til trengende barn.
I 1938 besluttet skolestyret å henstille til fattigstyret å sørge for at fattige familier som er forsorgsunderstøttet og har barn, må få rekvisisjon på tilstrekkelig melk for barna.

I lov av 1881 om abnorme børns undervisning fikk blinde, døve og åndssvake barn en viss rett til undervisning. Forespørsel fra Skoledirektøren i 1916 til kommunene gav slikt svar fra skolestyret i Son: sak 8.
«det finnes ingen abnorme børn i kommunen».

Mer finnes ikke om tilsvarende forhold før 15 år senere, hvor det i 1931 kommer en forespørsel fra departementet «om særundervisning for dårlig begavede barn». Spørsmålet dreide seg om antall og hvilken form for undervisning skolestyret vil anbefale. Noe svar er ikke å finne.
Først tidlig i 1950 årene leser vi at skolen er bekymret vedrørende en elevs manglende evne til å følge med i undervisningen. Skolens lærerinner mener det for elevens skyld ikke er rett å la barnet fortsette i vanlig skole og etterhvert ser det ut til at barnet begynner på spesialskole.

I 1931 kom det også forespørsel fra fylkeslegen angående tannpleiersker. Skolestyret besluttet å forespørre en tannlege om hvor mye 2 gangers undersøkelse av barna årlig ville koste.

Samtidig skulle det undersøkes om dette kunne dekkes av Fondet til folkehelsens fremme, som synes å få midler fra vinmonopolets overskudd.
Først i 1937 finner vi pris på behandling av barnas tenner. Det ble besluttet å la 1. og 2.klassingene gå til behandling. For 10 kr i året for 1.kl og 12 kr for 2.kl vil tannlegen etterse barnas tenner 2 ganger i året. De kan også komme til ham ellers i året når de har tannverk.
Allerede et par år senere var utgifter til tannbehandling steget betraktelig. Da 922 kr til lønn og 307 kr til materialer. Det virker sannsynlig at alle trinn nå får behandling. 1/8 av lønnen refunderes fra finansdepartementet.

I 1935 anbefalte distriktslegen, som hadde kontor i Drøbak, at skolebarna blir legeundersøkt. Utgiftene til dette kunne dekkes av nevnte vinmonopolpenger. En skolevekt til kr 132,50 ble også søkt dekket fra samme fond.

Legen i Hølen sa seg villig til å foreta undersøkelsen for 50 øre pr barn, + skyss-godtgjørelse. 6 år senere koster legeundersøkelsen 60 kr.

Tuberkulinprøve (pirque) på skolebarna ble innført i 1938 og bystyret bevilget 25 kroner til dette arbeidet.
Fra 1953 tegnet skolen ulykkesforsikring for skolebarna, med en årlig premie på 50 øre pr. barn.
Da det under krigen kom det anmodning om å sette i gang servering av grønnsaksuppe i skoletiden, fant skolestyret det vanskelig. Likevel ville de søke forsyningsnemnda om anvisning på nødvendige grønsaker, ev havregryn, melk og sukker.
Så, i 1957 var mat på skolen igjen tema. Det var stort flertall blant foreldrene om å innføre Sigdalsfrokost i skolen. Lærerne ble pålagt å føre tilsyn med elevene i spisetiden.

Interkommunalt skolepsykologisk kontor i Follo ble vedtatt opprettet høsten 1960. Det dekket alle de 9 kommunene som da var i regionen. Med elevene i framhaldskolen dreide det seg om nærmere 5000 elever. Kontoret skulle ha en pedagogisk og en klinisk psykolog samt en sosialkurator i kombinert stilling som kurator og kontorhjelp.
Son skolestyre innstilte overfor formannskapet at Son skulle delta i ordningen. Det ville koste kommunen ca 10 kr pr.elev.

Skoleåret.

I 1906 var skolens ferier slik:
6 uker sommerferie fra 10. juli, 3 uker juleferie, 1 uke påskeferie og 1 uke pinseferie. Videre var det fri fastelavnsmandag, 17. mai, 7. juni, St.Hansdag og 1 månedslov i de måneder hvor ingen annen ferie inntraff.
Det har også forekommet fyringsferie grunnet brenselsmangel. I 1917 ble det juleferie i tiden 22. des – 1. feb. fordi en lærer var innkalt til militærtjeneste og man håpet på den måten å unngå stenging senere på vinteren!

I 1920 ser vi at skolen har 12 uker ferie i året.
Dette året søker skolens personale sommerferien utvidet med 3 dager fordi det er vanskelig å skaffe husrom i Son før skolen i Kristiania begynner og badegjestene reiser!
Søknaden ble ikke imøtekommet, men saken kom opp igjen i 1928. Da ble det vedtatt at sommerferien skulle begynne og slutte samtidig med feriene ved Oslos folkeskoler.
Fra 1923 ble det 1 uke potetferie om høsten for å unngå mange forsømmelser. Denne ble inndratt i 1928 da sommerferien ble utvidet.
Samtidig bestemte de også at skoledagen kan starte kl. 8.30 i perioden november – februar og kl. 8.00 de øvrige månedene. Undervisningstimene er på 50 min. I 1926 foreslo skolestyret dette endret til 45 min.

Samtidig henstilte de til lærerne å begynne presis, «enten alle elevene er kommet eller ikke».

Skolestyret har noen ganger endring av timetallet i de enkelte fagene.
I 1928 ble det bestemt at timefordelingstabellen endres i 3. og 4.kl, datidens storskole, slik at de heretter får 1t/uke i tegning. Samtidig økes timetallet i norsk fra 5t til 6t/uke. Samme år vedtas også:
«Pikene i Son skoles avgangsklasse undervises i alminnelighet minst 10 timer hvert år etter påske i stopning, lapning og søm, eller en av delene, samt i å bruke og prøve å behandle en symaskin. Denne undervisningen skal foregå utenom den ordinære skoletid».

Etter innflytning i ny skole i 1932, blir det igjen gjort endringer i timetallet.
2.kl. får nå 21 t/uke, 3. og 4.kl. 27. Det medfører at 4.kl får 7t norsk i uka. Timefordelingsplanen må nok godkjennes av skoledirektøren som denne gangen bemerker at 2.kl. også skal ha gymnastikk, helst 1t ukentlig, men i alle fall – som regel – hver uke får litt gymnastikk og lek.

Samme år (1935) som lærernes lønn avkortes med 1%, foreslår formannskapet en eventuell utvidelse av undervisningen. Skolestyret vil da prøve å få til en aftenskole med undervisning i språk, norsk og regning. De forespør lærerne om de vil undervise gratis, eventuelt med den betaling som departementet yter til slik undervisning. Elevene må ha fylt 13 år og selv betale sitt skolemateriell. Eventuelle utenbys elever må betale 5 kr pr.måned.
Øvelser i friidrett blir nå en del av gymnastikkfaget. Det gjelder spesielt i de øvelsene det konkurreres i inne i Vestby prestegjeld. Tydeligvis deltar elever på idrettstevner der og lærerne må ledsage elevene til disse stevnene.

Karakterer, lekser og årsprøver.

I 1896 bestemte skolestyret at skolens årseksamen for fremtiden skal avholdes i april.

Allerede i 1908 ble det innført karakterbøker på Soon folkeskole for de 3 øverste klassene. Hver måned ble det innført hovedkarakter for hvert fag, samt karakter for flid og oppførsel.

Noen få år senere besluttet skolestyret at salmevers ikke skal gis som hjemmelekse for 2.kl., men synges på skolen inntil barna kan dem!

21/6 – 25/6 1926 ble det holdt slike årsprøver ved Son skole:

Alle klasser prøves i norsk og regning. I 2. kl kommer religion i tillegg, i 3. kl økes det med naturfag, mens det i 4. kl er religion, norsk, regning og geografi.

Skoleårets avslutning var lørdag ettermiddag kl 4.

For alle klasser ble eksamen hvert år holdt siste uke før sommerferien.

I 1938 var det slik: Lørdag 17. juni kl. 8.30 norsk skriftlig, mandag regning skriftlig. Ingen elever fikk gå før kl. 12.30.

Muntlig eksamen for alle klasser tirsdag 20.juni kl.9.00. Denne eksamen var 3 timer for 4. kl og 2 t for alle de øvrige klassene.

Skoleårets avslutning var dagen etter kl. 10. Det var en liten fest og skolestyret bevilget 25 kr til innkjøp av kaker, sjokolade og melk.

Hvert år oppnevnte skolestyret eksamenskomite. For dette året var det pastor Kjørsvik, skolestyrer Giertsen, lærer Løkke og fru Fosser.

Først i 1953 ble det felles eksamensoppgaver for alle folkeskolene i Akershus.

Normalplanen for byfolkeskolen fra 1939 tilsa et minste timetall for 7 år på 168 timer. Elevenes undervisning ved Son skole måtte da økes med 2 t. Dette ble tillagt norskundervisningen.

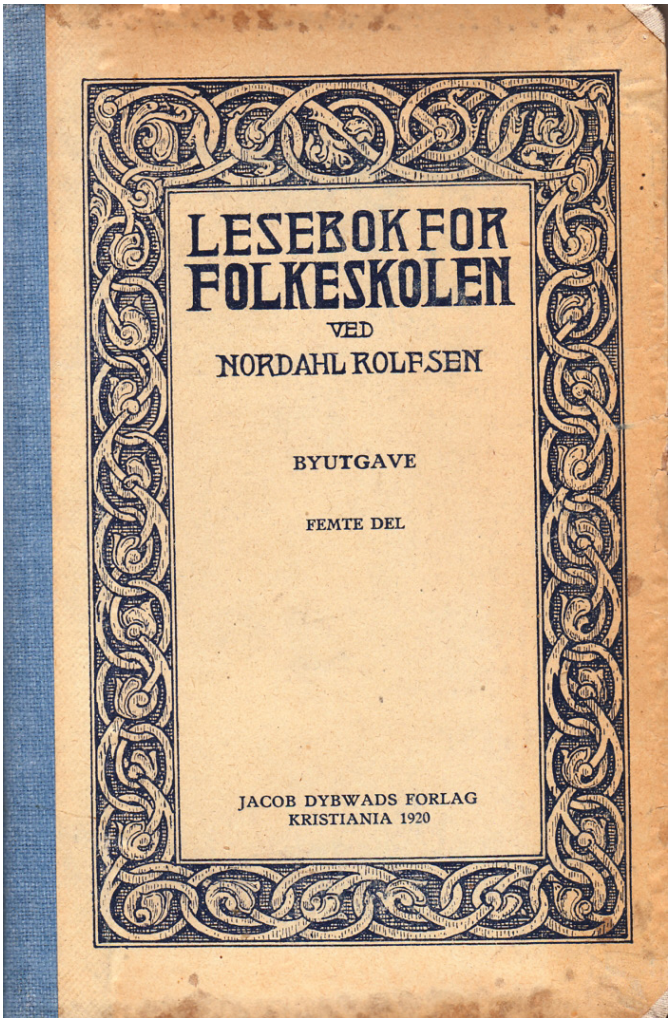
Det ble også foreslått å innføre engelskundervisning fra neste skoleår. Man besluttet å foreslå for Vestby skolestyre at det kunne bli felles engelskundervisning for Son og Solhøy med 5 timer i uka.

Det ser ikke ut som om dette ble noe av i første omgang, for allerede våren 1940 refereres det at et av skolestyrets medlemmer hadde forespurt rektor på Moss høiere skole om eventuelle elever kunne bli opptatt der uten på forhånd å ha lært engelsk. Svaret var at dette var mulig, men det ville være heldig om de kunne noe på forhånd.
Lærerinne fru Kjørsvik var villig til å ta timer i et engelskkurs.

I 1946 ble engelskundervisningen en del av det ordinære skoletilbudet.
Skolestyret vedtok at 6. og 7.klassingene skulle ha 4t engelsk i uka. Lærerinne ved Solhøy skole skulle ha den undervisningen som ble lagt til ettermiddagen.
Åtte år senere søkte foreldrene til barn som hadde slik undervisning, om at den ble holdt i tilknytning til ordinær undervisningstid og dette ble vedtatt.

1948/49 ble det første skoleåret med skolekjøkkenundervisning. Det hadde vært satt av penger på skolebudsjett i 2 år før dette, først 1000 kr, så 2000 kr og da undervisningen startet, 600 kr til materiell. Det ble også samlet inn penger til skolekjøkkenet på juletrefester som skoleforeningen arrangerte.
Skolestyret hadde lagt ned mye arbeid i å få en lærerinne med spesialutdanning i skolekjøkken, uten å lykkes. Så en med vanlig lærerutdanning måtte undervise i faget.

I skolestyredokumenter fra 1950 ser vi at departementet innfører forplantningslære som obligatorisk fag i folkeskolen. Da søkte skolestyret om dispensasjon inntil videre fordi ingen av lærerkreftene følte seg kompetente til å undervise i faget.
Heller ikke neste skoleår var det noen av lærerne som var villige til å påta seg denne undervisningen. Nå måtte det sendes grunngitt søknad om dispensasjon til Kirke- og undervisningsdepartementet.

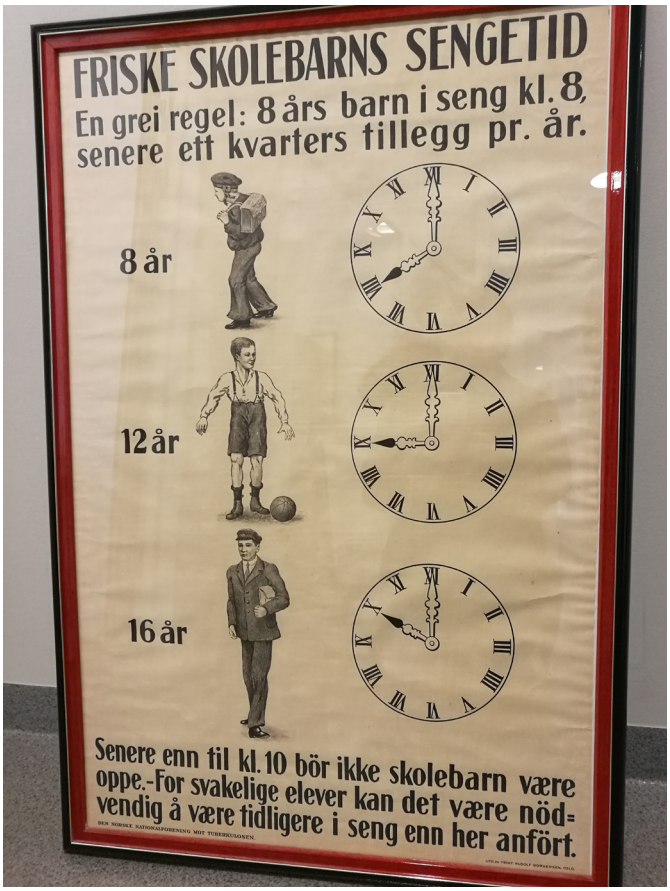
Skolemateriell.

I 1910 bestemte skolestyret at den nye utgaven av Rolfsens lesebok for 4. kl. skulle anskaffes.

Og i 1924 vedtok de at skolen skulle holde barna med skrive- og tegnesaker, mens foreldrene nå måtte anskaffe lese-, lære- og regnebøker.

I møte 9/1 1931 var det slikt vedtak: «Man besluttet at anskaffe 2 plansjer som viser 1) Friske skolebarns sengetider. 2) Væk med sigarettene».

(Til dette må det bemerkes at plansjene i alle år har hengt på veggen på Son skole, og nå er å se i resepsjonen på den nyeste Son skole, bygget i 2008!)

På vårparten i 1940 kjøpte skolestyret et balloptikon til skolen. Det kunne lånes ut for 5 kr pr gang under forutsetning av at en kyndig person betjente det. Eventuelle inntekter skulle gå til anskaffelse av lysbildeansats eller billedmateriell.

Skolen fikk etter hvert en liten skoleboksamling. Det var nok ikke rare greiene, for i 1915 ønsket skolestyret å utvide denne. De få bøkene som fantes var på landmål. De henstilte derfor til tilsynsutvalget om å få til en liten utlodning eller annen tilstelning til inntekt for saken.

Sparekasse.

Allerede i 1906 anmodet Soon og Hølen lærerforening om at det burde bli opprettet sparekasse ved folkeskolen i Soon. Det ble enstemmig vedtatt av skolestyret, men om det ble iverksatt, vites ikke fordi dette på nytt ble foreslått av lærer Myklebust i 1915. Også da ble det vedtatt, denne gangen under forutsetning av at lærerne frivillig ville påta seg arbeidet som fulgte med.

Ansatte.

Lærere – ansettelser – lønn og andre arbeidsforhold, 1892 - 1964

Skolestyret avgjorde lærenes ansettelsesforhold. Det var statlige forordninger, men endringer måtte opp i skolestyret.

Allerede i 1892 leser vi at lærere i øverste lønnsgruppe skal ”føre navn av” bestyrer. Kommunen mottar statstilskudd til lærerlønn.

I 1899 får lærerinde frk. Schilling 300 kr i årlig lønn, undervisningen er 30 t/u.

Skoledirektøren foreslår å øke lærernes lønn og skolestyret foreslår slike lønninger fra 01.01.1900:

Minstelønn for lavere lønningsgruppe lærer blir 900 kr årlig og for lærerinde 750 kr. Lønnstillegg etter 3 – 6 – og 9 år blir henholdsvis 100 kr og 50 kr. Innen høyere lønningsgruppe er minstelønn 1200 kr og bestyrer får et tillegg på 100 kr.

Fullstendig stilling er inntil 36 t/uke. I 1918 er lønnen betraktelig høyere. Grunnlønnen er nå 2600 kr, alderstilleggene 250 kr pr. år. 10% av lønna skal settes som innskudd i pensjonskasse. Husleie er også en del av lønna, for 2. lærer 250 kr i året og for bestyreren 400 kr.

De ansatte innvilges tidlig på 1920-tallet dyrtidstillegg, lærerne 400 kr., lærerinnen 300 kr. Etter et par år halveres tilleggene.

En lærer får permisjon i 4 måneder for å gå på statens gymnastikkskole. Han må selv dekke utgiftene, avertissement og telegram, som fulgte med vikarens ansettelse.

Da lærerinnen er sykmeldt i 2 måneder får hun utbetalt alderstillegg og anvist husleie, men ikke lønn.

Midt på 30-tallet er kommunens økonomi vanskelig. Formannskapet foreslår derfor å redusere lærerlønningene. Elevtallet er også lavt i forhold til det store skolebudsjettet. Forslaget går ut på at 3 tilsatte til sammen skal ha samme lønn som de 2 lærerne nå har.

Skolestyret opplyser om at dersom lærerne går med på dette forslaget, faller statsbidraget til lærerlønn bort.

Utgifter til lærerlønn er i 1936/37 kr 14.433,02. Heri ligger betaling til Statens pensjonskasse på kr. 1485,60. Statsbidraget er på kr. 5.597,88.

Når skolestyreren søker 5 måneders permisjon i 1938, foreslår formannskapet at det i denne perioden ikke skal tilsettes vikar. Skolen bør klare seg med 1 lærer og 1 lærerinne. Det ansettes vikar i 4 t/u, vikarierende skolestyrer får ikke redusert sin stilling (6 t/u), for øvrig slås håndarbeid, sløyd og sang- undervisningen sammen med 6t i uka. Hva som gjøres med de resterende timer, vites ikke.

Lærerrådet søker igjen om å opprette vikarkasse ved skolen. Saken blir oversendt skoledirektøren, og de spør om lærer ved skoler hvor det ikke er vikarkasse, har rett på lønn under sykdom.

I 1955 ser vi at lærere må søke om sykepermisjon og om å inneha lønn i permisjonstiden.

Konflikter og klager.

En del av Soon og omegns beboere sender få år etter hundreårsskiftet brev til skoledirektøren hvor de uttaler sin misnøye med Soon Folkeskole. Men skolestyret finner at det med et unntak, ikke er kommet klage til skolestyret eller tilsynsutvalget i perioden 1895 – 1903. Heretter vil de også ta hensyn til muntlige klager.

De fleste av skolestyrets medlemmer var tilstede ved årsprøven i april, og var enige om at elevene var flinke og lærerne fortjente ros. Men klagen dreier seg videre om avstraffelse som lærerne nekter å ha utført. Videre henstiller de til navngitt vikarlærer å ikke anvende legemlig straff uten i nærvær av bestyreren. Dette er i henhold til skoleloven § 65 «..hvor anvendelse av korporlig straff forbys uten i samråd med og i overvær av bestyrer, klasseforstander eller medlærer» Vedkommende sa umiddelbart opp sin stilling og fikk vikarlønn for en måned, men forlangte skriftlig å få for to måneder. I samråd med skoledirektøren ble dette etterkommet.

Noe senere vurderer skoledirektøren rettslig etterforskning av skolestyreren. Riksadvokaten har startet innledende etterforskning, men innstiller denne under forutsetning av at skolens overtilsyn tildeler irettesettelser slik at de sier « jeg finner, at han har vist et beklagelig mangel på skjønn i anvendelse av skolens straffemidler og at jeg må oppfordre ham til for fremtiden å vise større aktsomhet i så henseende».

Skolestyret sluttet seg enstemmig til uttalelsen som ble oversendt skolestyreren. Samme år anmoder skoledirektøren at skolestyret må forsøke å få stanset den fornyede agitasjon mot vedkommende, som nå har vært sykmeldt en tid.

For å kunne arbeide i fred og ro når han kommer tilbake, forfatter de en erklæring som de mener han må legge fram skriftlig på et eventuelt foreldremøte Her skal han da skrive «at det er min akt, naar jeg nu igjen overtar skolen, efter beste evne at rette på de feil, som er begaat av meg».

Noen år senere uttaler skolestyret igjen at skolen har vist dårlig skjønn ved å la en elev sitte igjen 48 ganger i løpet av 5 ½ mnd. Man anbefaler derfor at det utvises større forsiktighet med å anvende gjensitting som straffemiddel.

Det er en tydelig uenighet mellom skolestyret og skolebestyrer i behandling av denne saken og sistnevnte skriver en klage som han henger opp på oppslagstavle i Son. Saken endte med at han fikk en skriftlig reprimande.

En gang låser bestyrer og lærerne skolen mens elever er innenfor. Skolen stenger fordi lærerne har fått permisjon for å gå i begravelse. Det er heller ikke gitt informasjon til en av klassene om at skolen skal stenge tidligere den dagen.
Skolestyret lager et ganske langt og kritisk brev til bestyreren på denne saken. Dette anker han skriftlig, noe skolestyret ikke tar til følge og oversender saken til skoledirektøren med anmodning om å foreta seg noe i saken. Skolestyreren protesterer i ærbødighet på saken, men skolestyret gjør ingen endring. Hva som så skjedde, vites ikke.
Et par år senere er det uenighet mellom samme skolestyrer og andrelærer. Dette meldes skolestyret. Et eksempel på konflikten er at andrelærer har lest eventyr i geografitimen og dessuten har han byttet om timer en lørdag! Han forklarer dette med at eventyret inneholdt naturbeskrivelser og dette ble godtatt!

Skolestyret skriver også at enhver lærer må selv ta ansvar for hvordan han underviser og holder disiplin. «Selvfølgelig er det uheldig at øve diciplin ved at klype og lugge børnene, om saadant finner sted». For øvrig besluttes det å be begge lærerne bestrebe seg for en kollegial opptreden overfor hverandre og beflitte seg på et godt samarbeid. 2. lærer uttaler senere skriftlig at han er tilfreds med skolestyrets beslutning i konflikten.
Skolebestyreren er igjen ute med klage. Denne gangen er det til politimesteren i Follo hvor han anmelder og klager på lærerinnen. Skolestyret finner at saken kun må betegnes som en sladrehistorie.
Skolestyret fulgte også med på elevenes faglige utvikling. Eksempelvis ble det en gang fremlagt klage på en lærer. Elevens skriftlige arbeider ble forevist, og «man var enig i at disse i høi grad var utilfredsstillende og man besluttet og tilskrive læreren». Skrivelsen inneholdt 3 punkter som bl.a går på manglende fremgang, ikke tilfredsstillende undervisning og ødselhet med papir.

Krigen 1940 – 45

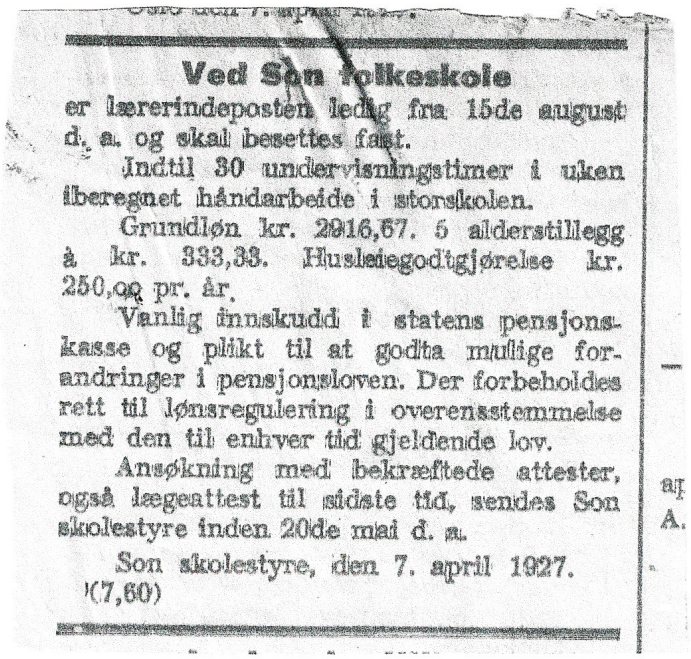
Så kommer krigen. Skolestyret blir pålagt å nedlegge sine funksjoner. Samtidig skal disse overtas av navngitt lærer. Men skolestyret forsetter. Det kommer instruks fra skoledirektøren om Førerens bilde i klasserom osv og tilsvarende fra ordføreren i Son om bilder og sangbøker. Til dette uttaler skolestyret;
«Skolestyret er av den oppfatning at det f.t ikke er aktuelt å følge skoledirektørens henstilling verken for bilder eller sangbøker».
Videre kommer det henvendelse fra Kirke og undervisningsdepartementet angående et sitat reist av NS – personalkontor, og om lærerinne fru Margit Kjørsvik er oppsigelig. Skolestyret svarer at hun er fast ansatt og har arbeidet ved skolen siden 1927.
Saken dreier seg om en uttalelse i en bibelhistorietime i 2.kl. En 10 år gammel gutt refererte det påklagede uttrykket til sin mor, som igjen har fortalt det til sin mann. På dette grunnlaget foreslår departementet at lærerinnen avsettes. Skolestyret gir lærerinnen sin beste anbefaling og finner det utenkelig at hun i en undervisnings-situasjon har villet si noe som kan være sårende eller til skade for noen. De påpeker også at det hadde vært rimelig at lærerinnen eller skolestyret hadde fått uttale seg.
Skoledirektøren sier at det ikke foranledninger noen videre forføyning angående lærerinne fru Margit Kjørsvik.

Kirke og undervisningsdepartementet meddeler i 1942 at skolestyret er overtatt av Giertsen, Balstad og husmor Elfrida Hansen. Biskopen utnevnte residerende kapellan til medlem, men han hadde nedlagt sitt embete og møtte ikke.
I juli samme år kommer det skriv fra skoledirektøren med rapport fra ordfører og lagfører i Son vedrørende skolestyrer Giertsen.
«Det henstilles til de rette myndigheter å fjerne ham snarest mulig da dette vil være til gavn for Son folkeskole og stedet for øvrig. Han har siden nyordningen trådte i kraft, målbevisst motarbeidet denne. Han er ikke medlem av NS, har ikke hengt opp bilder av Føreren eller innkjøpt sangbøker, han har sin omgang i de verste jøssingkretser og var en meget god venn av en beryktet jøde og provokatør som sitter på Grini».

Ettersom ingen av de av departementet utpekte representanter til skolestyret var tilstede, unnlot de tilstedeværende å svare på brevet.
Like etter krigens slutt i mai, ble det oppnevnt et nytt skolestyre. Etter noen måneder «retter skolestyret en takk til samtlige lærere ved Son skole for deres nasjonale holdning under krigen».

1946 - 1963

Da lærerinnen fru Margit Kjørsvik sier opp sin stilling i 1946, beslutter skolestyret å holde en fest for henne sammen med barna. Hun har da vært tilsatt ved skolen siden 1927.
I 1956 mener skolestyret det er hensiktsmessig å ansettes en yngre lærerinne til undervisning i 1.kl.
Etter hvert blir det vanskelig å skaffe kvalifiserte lærere fordi kommunen ikke kan skaffe leilighet. For å bøte på dette, bygger kommunen lærerbolig med 2 leiligheter. Utbygg til lærerinneleilighet blir ikke aktualisert. Boligen står ferdig ved skolestart i august 1960 og skolen får 2 kvalifiserte lærere. For å få kvalifisert lærerinne, må også hennes mann få lærerstilling.
1963. Skolestyret søker Skoledirektøren om godkjennelse for å fastsette skoleåret til 38 uker. Lærernes undervisningsplikt er nå 33 t/uke og det søkes derfor også om godkjennelse for 3 t/uke overtid for skolens 3 lærere i full stilling.

Ved Son folkeskole

er lærerindeposten ledig fra 15de august d. a. og skal besettes fast.

Indtil 30 undervisningstimer i uken iberegnet håndarbeide i storskolen.

Grundløn kr. 2916,67. 5 alderstillegg à kr. 333,33. Husleiegodtgjørelse kr. 250,00 pr. år.

Vanlig innskudd i statens pensjonskasse og plikt til at godta mulige forandringer i pensjonsloven. Der forbeholdes rett til lønsregulering i overensstemmelse med den til enhver tid gjeldende lov.

Ansøkning med bekræftede attester, også lægeattest til sidste tid, sendes Son skolestyre inden 20de mai d. a.

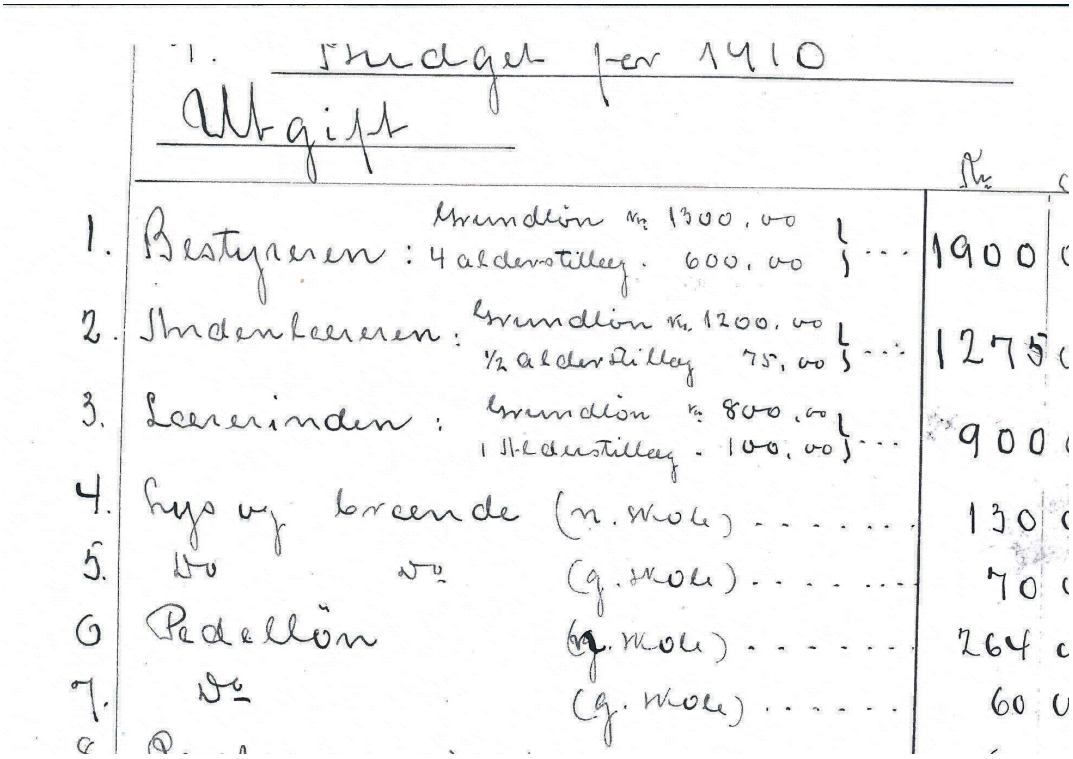
Son skolestyre, den 7. april 1927.

)(7,60)

Lærerlønn og andre godtgjørelser.

År	Ansatt	Grunnl kr	Alders tillegg Kr +div	Periode	Husleie	Annet
1899	Lærerinde	300	50	3.,6. og 9.år		
1900	" "	750	100			
	2.lærer	900				
	Skolebestyrer	1200				
1918	2.lærer	2600	250	Pr år	250	10% til
	Skolebestyrer				450	pensjons
1920	Lærerinne		300			Dyrtidstillegg
	Lærer		400			d.s Halveres etter 2år
	Skolebestyrer				400	Lesetid
1926	Skolebestyrer					30 t/u
	Lærerinne	3500/6*5	400/6*5	3,6,9,12,15	250	30 t/u
	Lærer	3500	400		400	36 t/u
1933		Statsbidrag		Kuttes med		4%
1934	Lærerne	Går med	på	reduksjon		4%
1935		Nå reduks	Stat og	lærere		1%
1939	Lærer 2/5 og Lærerinne 3/5		kr36,37 deles	1 år		Renter av legat
1940	Fru Kjørsvik		3kr/tim			Engelskkurs
1952	Sensorarbeid	Norsk stil	Kr 2-			Pr besvarelse
		+ diktat	0,50			
		regning	1,50			
		engelsk	0,50			

Eksempel på budsjett for skolen

1. Budget for 1910

Utgift

		Kr.
1.	Bestyreren: Grundlön Kr. 1300,00 / 4 aldersstillegg à 600,00	1900
2.	Underlæreren: Grundlön Kr. 1200,00 / ½ aldersstillegg 75,00	1275
3.	Lærerinden: Grundlön Kr. 800,00 / 1 aldersstillegg à 100,00	900
4.	Fyr og brænde (n. mål)	130
5.	Do do (g. mål)	70
6	Pedellön (g. mål)	264
7.	do (g. mål)	60

Pedeller.

Allerede i år 1900 ble det utarbeidet en omfattende instruks for skolens pedell. Nedenforstående er plukket fra § 5, 6, 7, og 9 i instruksen. Denne gjelder fra 1. januar 1902 og avlutter i §10 med å si at dersom det forekommer noe som ikke er nevnt i instruksen, skal pedellen rette seg etter bestyrerens avgjørelse.
Vinduene skulle alltid være rene og klare, 2 ganger i året – i april og oktober - skulle de pusses, innvendig og utvendig. Bestyreren skulle bestemme dagen på samme måte som han skulle bestemme når innevinduene skulle settes inn og tas ut. I den kalde årstiden må pedellen legge i ovnen kl. 6 - slik at det er + 13° i klasseværelsene kl. 8 -. I den tiden ovnen brukes skal den feies hver 6. lørdag ettermiddag kl 4 -. Så er det pedellens jobb å rydde opp etter dette.
Etter utført hovedrengjøringen, som skal påbegynnes den første hverdag i august og være fullført innen skolen begynner, må pedellen melde fra til formannen i tilsynsutvalget, som så må se til at arbeidet er forsvarlig utført.
Det er også pedellens ansvar å sørge for at skolen har ved, kull og lys. Da naturligvis etter godkjenning av skolebestyreren.
Først i 1919 finner vi navn på pedell. Det er Alette Halvorsen som ansettes for begge skolebygninger. Lønnen er 50 kr i måneden for storskolen i bedehuset 15 kr for den gamle skolen i Løkkeveien. Om den detaljerte instruksen fortsatt er aktuell, vites ikke, men «Hun har at opfyre ovnene hver morgen. Siden om dagen har lærerne at tilse ovnene».
Pedell skiftes på den gamle skolen. Først kommer Margit Roaldsøi. Hennes mann må sørge for vedhugging, også til kommunelokalet. I 1925 overtar Mette Fredriksen.
I 1927 kommer det ny pedell ved bedehuset. Det er fru Anna Johansen som får en årslønn på 780 kr. Hun har da plikt til å hugge og bære inn all veden som behøves der. Noe senere får hun samme jobb ved den gamle skolen. Der var det også leilighet og hun fikk fritt hus, lys og brendsel, men ikke øking i lønnen,
Når ny skole bygges utlyses det ledig vaktmesterstilling. Den har en detaljert instruks og skolens bestyrere er nærmeste overordnede.

Vaktmester må bo på skolen. Den samme fru Johansen ansettes. Hun innehar stillingen helt til hun fyller 70 år. Skolestyret sier henne da opp, men søker samtidig formannskapet og bystyret om å bevilge henne en årlig pensjon på kr 600.-

Ny vaktmester fra 1949 blir Levi Karlsen. Et par år senere blir det utarbeidet ny instruks vaktmester.

Kilder:

Arkiv Vestby kommune:

Son kommune, Son skolekommisjon/skolestyre med tilsynsutvalg:

Møtebøker 5/2 1890 – 6/12 1963.

Møtebok for komitéen til bygging av ny skole i Son, 11/10 1929 – 13/11 1932.

Saks- og korrespondansearkiv 1908 -11, 1947 – 48, 1949 – 51, 1955 – 60.

Journaler 1890 – 1951, saksarkiv, korrespondanse 1910 -14.

Regnskapsbok 1932.

Videre:

Son leksikon.

Inger Hermansen og Odd Strand.

Den norske skoles historie Høigård – Ruge, ny utgave v/ K.I.Hansen 1971

Etterord.

Da Son by ble innlemmet i Vestby kommune ble Son og Solhøy skolekretser en fulldelt enhet med 3 klassetrinn på hver av skolene. Skolestyrerne på hver av skolene fortsatte som før inntil de gikk av for aldersgrensen. Da den ene ble pensjonist, fortsatt den andre som rektor på begge skolen. Småskolen holdt nå til på Son skole og storskolen på Solhøy. Så, i 1978 ble skolene igjen selvstendige enheter med hver sin rektor og samme organisering – en skolekrets med adskilt små- og storskole. I 2004 ble det store innsparinger i kommunen og skolene fikk igjen felles administrasjon. Og endelig, 12.september 2008 gikk elevene, på samme måte som barna gikk til den nye skolen i 1932, ut fra sine gamle skolelokaler for å gå sammen til den nye 1. – 7 Son skole i Grevlingen.

Appendiks:

Lærere i perioden 1892 -1963.

Det ser ut til at det i hele perioden er en førstelærer – senere bestyrer, en annenlærer og en lærerinde (lærerinne). Nedstående liste er neppe helt utfyllende.

Tilsettes	Navn og stilling	Kommentarer	Slutter
1892	C.Hansen		
1893	Christian Nilsen Lie	1.lærer	1919
	Ole Eriksen Bøe		1898
1896	Frk. Inga Sigrid Hølaas af Evje		"
1898	Frk Antonie Walle		1899
	Aksel Larsen af Onsø		1900
1899	Frk Karoline Schilling	30t/u pga.styrke håndarb.undervisn.	1903
1900	Ole Beien	Blir syk, søker permisjon	1903
1903	Frk Kristine Brandsborg		1905
1904	Knut Frøysaa	2.lærer, etter 1 ½ år permisjon for å livnære seg som musiker i Amerika	1906
1905	Alfhild Bærøe	Etter 2 år, perm p.g.av dårlig syn	1916
1906	Eivind Erzeid	Vikar for KF, så fast 2.lærer	1913
1907	Edvard Holt	Vikar i 2.lærerstilling	
1914	Johannes Myklebust	2.lærer. Perm høst 1914, Statens gyms	1915
1914	Johannes Nordtorp	Vikar 4 mnd	
1915	Per Maurseth	Syk, fungerte 1 mnd	1915
	Lærer Asphaug	Syk, perm i vårhalvåret	
1916	Anne Marie Skaug	34t/uke	1920
1919	Arvid Balstad	Fast stilling fra januar	1960
	H.S.Hem	1.lærer	1920
1920	Halvard Hatlehorn	1.lærer, blir syk	1928
	Ida Formo		1923
1923	Gudrun Nielsen		1927
1927	Frk Margit Undelstveit	Gifter seg med presten, da fru Kjørsvik	1946
1928	Ivar Giertsen	1.lærer. 1947 1 års perm.	1948
1947	Inger Johanne Heir	Vikar for Giertsen, senere fast Perm 1950/51 for videreutdanning	
1948	Arvid Balstad	Ansettes som skolestyrer	1960
1948	Synnøve Gløersen	Vikar skolekj uten utd.senere fast	
1957	Tordis Vanberg	Vikar. Ufaglært. Konstitueres årlig.	
1960	Teologistudent Jan Pedersen	Vikar som skolestyrer i vårhalvåret, Kun ufaglærte lærere i Son	
1960	Birger Østby	Skolestyrer	
	Rolf P. Rolfson	2.lærer Perm.1962/63	
1962	Mona Lødøen	Vikar for R.P.Rolfson	1963